

Клімат майбутнього без загрози для життя!

Робоча Група неурядових екологічних організацій України
з питань зміни клімату: www.climategroup.org.ua
тел: (044) 353-78-42 тел./факс: (044) 286-30-32
01032, м.Київ, вул.Комінтерну,1

Результати 15-ої Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату та критичний аналіз участі в ній офіційної делегації від України

Результати переговорів

7-19 грудня 2009 року проходив міжнародний самміт ООН зі зміни клімату в Копенгагені з метою доопрацювання і підписання міжнародної угоди на період після 2012 року, коли закінчує дію перший період Кіотського протоколу.

Самміт завершився прийняттям політичної декларації, що була розроблена вузькою групою країн (США, Китай, Індія, Бразилія та інші) та запропонована для прийняття іншим країнами.

Прийнята політична декларація не містить середньострокових цілей (до 2020 року) на скорочення викидів для розвинених країн, і також не має глобальних довгострокових цілей скорочення викидів (до 2050 року). Єдине, що можна підкреслити в декларації щодо попередження небезпечних наслідків від зміни клімату – це утримання глобального потепління на рівні 2 градусів Цельсія. Але без зобов'язань по скороченню викидів цього неможливо досягти.

В декларації йдеться про запровадження короткострокового фінансування адаптації на 2010-2020 роки обсягом 30 млрд доларів щорічно та встановлена загальна мета про необхідність забезпечення щорічно 100 млрд доларів США на 2020 рік, але без деталей які країни та за яким механізмом будуть ці кошти надавати. Адаптаційним фондом будуть рівноправно управляти розвинені країни та країни, що розвиваються. Жодних деталей по адаптації та механізму REDD (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation – Зменшення викидів від вирубки та деградації лісів) не надано.

Таблиці з цифрами по фінансових внесках та зобов'язаннях на скорочення викидів усіма країнами-учасницями РК ООН ЗК в додатках до угоди не заповнені. Країни до 1 лютого повинні подати свої цифри.

Основними винуватцями не прийняття угоди є розвинені країни, що в більшості не бажають брати на себе необхідні зобов'язання по скороченню викидів та надавати фінансову допомогу країнам, що розвиваються, зокрема на адаптацію. Значною мірою нерушимість позиції США створила умови, коли інші країни не бажають рухатись вперед.

Переговори з метою досягнення міжнародної домовленості продовжаться в 2010 році і вже в Мексиці планується підписання історичної угоди.

Склад та робота офіційної делегації України

Українські неурядові організації оцінюють склад та роботу офіційної делегації України до та під час переговорів як **незадовільну**.

Процес підготовки офіційної позиції відбувався без широкого обговорення різних аспектів на засіданні МВК (Міжвідомчу комісію із забезпечення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату), засіданні комітету екополітики Верховної Ради України, без відповідно організованих громадських обговорень¹. Як результат, позиція України не покривала усіх питань, що необхідні для ведення переговорів та не була достатньо гнучкою для оперативної роботи.

Через відсутність голови делегації від України перші 10 днів переговорів, фактично головувала Наталя Кушко, радник Голови Агенції Екологічних Інвестицій. Пані Кушко офіційно не працює в державних органах і до останнього часу представляла комерційну компанію Ecoscurities. У перший період переговорів від України було лише 2 особи. При такому складі делегації фізично неможливо відслідкувати усі важливі процеси.

Участі України на переговорах взагалі не було помітно. Досить часто в пленарних засіданнях столи з табличкою «Україна» були порожні. Під час переговорів в контактних групах та на пленарних засіданнях Україна майже не робила ніяких заяв.

Україна не була гідно представлена і на найвищому політичному рівні. В Копенгаген приїхали 120 голів держав та прем'єр-міністрів з усього світу, в той час як від України нікого із вищого керівництва не було.

Пропозиції на майбутнє по складу та роботі української делегації. Практика інших країн показує, що для конструктивної роботи на переговорах зі зміни клімату делегація України повинна:

- включати спеціалістів, що постійно відслідковують найважливіші для країни переговорні теми; ці спеціалісти повинні постійно працювати протягом років і мати можливість відвідувати усі раунди переговорів, ці спеціалісти повинні обов'язково володіти англійською мовою.
- складатися не лише з робітників Національної Агенції Екологічних Інвестицій, а також з представників **Міністерства палива та енергетики та Національної агенції України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів** (питання потенціалу скорочення викидів, співпраця по технологіях, світові тенденції енергетичної політики), **Міністерства фінансів** (участь України в формуванні міжнародного кліматичного фонду); **Міністерства охорони навколишнього природного середовища** (координатор та відповідальний орган за запровадження РКЗК ООН), **Міністерства економіки** (врахування необхідності скорочення викидів під час довгострокового планування розвитку економіки, питання адаптації), **Міністерства промислової політики, науково-дослідних установ, представника від громадських екологічних організацій**. Саме МВК було створено як колегіальний орган спостереження за діяльністю Уряду по імplementації РК ООН ЗК і тому найбільш доцільно включати в офіційну делегацію України на переговори представників МВК з вищеперерахованих органів.

---

¹ Громадські обговорення були організовані в серпні Міністерством охорони навколишнього природного середовища, але Агенція не надала вчасно проекту офіційної позиції і, таким чином, обговорення були визнані недійсними.

Через фокусування Національної Агенції екологічних інвестицій лише на питаннях продажу квот, Україна має викривлену позицію щодо міжнародного кліматичного режиму. А питання, важливі для реформування економіки та енергетики, так і залишаються невідомими для відповідних міністерств.

- на важливих переговорних зустрічах делегація повинна обов'язково включати вищих посадовців, що мають право приймати рішення від імені України вже під час переговорів. Складається враження, що участь голови делегації України розглядається як зачитування офіційної позиції з трибуни, в той час як потрібно, в залежності від умов розвитку переговорів, приймати оперативні рішення та йти на зміни в технічному завданні (офіційній позиції), яке отримує офіційна делегація перед переговорами.

Українські неурядові організації заявляють про **абсолютно неконструктивну роботу Національної Агенції екологічних інвестицій з громадськими активістами до та під час переговорів в Копенгагені**. Протягом останніх 2-х років на численні запити неурядових організацій про організацію громадського обговорення окремих питань національної та міжнародної політики зі зміни клімату практично не було відповідей і офіційних зустрічей, ініційованих агенцією. Громадська Рада при агенції не зустрічалася жодного разу з початку 2008 року. На низку інформаційних запитів також не було відповідей. На запит про зустріч офіційної делегації в Копенгагені з українськими громадськими організаціями також не було відповіді. Міжнародна екологічна організація «Екологія-Право-Людина» подала в суд на Агенцію на основі порушення законодавства по доступу до інформації та участі громадськості в процесі прийняття державних рішень.

Критичний аналіз позиції України з точки зору міжнародного іміджу, євроінтеграції та економічних інтересів країни

Позиція України про скорочення викидів на 2020 рік.

Офіційна позиція, з якою поїхала Україна на переговори - скорочення на 20% від рівня 1990 року до 2020 року - не знайшла підтримки на міжнародній арені. Навпаки, така позиція гостро критикувалася міжнародними екологічними організаціями, що було розповсюджено в міжнародній пресі.

Серед усіх країн Додатку Б, оголошені зобов'язання означають або фактичне скорочення викидів або, принаймні, не перевищують рівень базового розвитку економіки (Росія, Казахстан). Тобто **жодна з країн не пропонує зобов'язання, що наперед містить «порожні» квоти**. Лише Україна (та певною мірою Білорусь, яка ще не увійшла до Додатку Б) заявили про зобов'язання, що набагато вище від базового рівня розвитку економіки.

Вже на другий день переговорів Україна була відзначена за найгіршу позицію в світі по скороченню викидів (насправді означає ріст на 75% від рівня 2008 року до 2020) та другу - за відмову у доступі до інформації про використання коштів, отриманих в рамках міжнародної торгівлі квотами. Такі відзнаки «Динозавр дня» («Fossil of the day») ініційовані мережею міжнародних екологічних громадських організацій CAN International, яка складається з понад 500 екологічних організацій з усього світу, та видається країнам, які найбільше гальмують переговорний процес та не сприяють попередженню зміни клімату.

Новина про неконструктивність України облетіла увесь світ. Це серйозний **сигнал до уряду про необхідність перегляду офіційної позиції з точки зору позицій інших країн**.

За дослідженням Міжнародного Інституту прикладного системного аналізу (IIASA) за сценарієм «бізнес як звичайно» та, враховуючи кризу 2008 року, в Україні викиди парникових газів **в 2020 будуть становити -54% від рівня 1990 року**. Тобто практично той самий рівень, що і сьогодні.

При формуванні позиції варто також усвідомлювати, що і ЄС, і США готують національні законопроекти, за якими вони матимуть право накладати митні збори на товари з країн, що не запроваджують співвідносну політику скорочення викидів парникових газів. Зважаючи на низький рівень енергоефективності у промисловому та енергетичному секторах України, неконструктивне зобов'язання може дуже негативно вплинути на експортну економіку країни в найближчому майбутньому.

Економічні інтереси України у механізмах Кіотського протоколу

Для України вигідно продовження дії Кіотського протоколу задля продовження дії гнучких механізмів спільного впровадження та міжнародної торгівлі квотами (про що йдеться в офіційній позиції) та паралельне прийняття другої міжнародної угоди, яка би прописала дії по скороченню викидів для США та найбільших країн, що розвиваються.

Якщо міжнародні домовленості не стануться, Україна не матиме доступу до фінансових інструментів Кіотського протоколу, які сприятимуть швидкому запровадженню енергозберігаючих технологій та заходів. Відповідно, в інтересах України всіляко сприяти досягненню домовленості на переговорах та навіть бути лідером по окремих питаннях.

В той же час, на практиці, Україна повністю слідує позиціям так званої «парасолькової групи». В цій групі домінують Канада, США та Австралія, які не зацікавлені в продовженні Кіотського протоколу, блокують прийняття необхідних значних скорочень викидів для розвинених країн, не сприяють вирішенню питань співпраці по технологіям та фінансуванню адаптації. Слідуючи повністю позиціям «парасолькової групи», Україна шкодить власним інтересам. Є приклад Норвегії, яка також входить в «парасолькову групу», але має конструктивну позицію з низки питань. Україна повинна бути більш далекоглядною і мати свої власні конструктивні позиції.

З точки зору неурядових організацій Україна повинна оголосити «адекватну» позицію про скорочення викидів парникових газів до 2020 року, але поставити умову доступу до гнучких механізмів. Таким чином, Україна сприятиме переговорному процесу та матиме сильний стимул дійсно запроваджувати скорочення викидів всередині країни, що є абсолютно реальним.

Відрахування 2% від операцій гнучких механізмів до адаптаційного фонду

Протягом двох тижнів в Копенгагені обговорювалося питання можливого поповнення адаптаційного фонду за рахунок додаткових надходжень з механізму спільного впровадження та торгівлі квотами. Україна - один з найактивніших учасників, що протистояв спробам розширити адаптаційний фонд за рахунок механізмів Кіотського протоколу, що діють в Україні.

Механізм спільного впровадження не постраждає за такого відрахування, тому що платити в адаптаційний фонд будуть західні країни або підприємства, що реалізують в Україні проекти скорочення викидів по механізму спільного впровадження. Процедура така: 2% отриманих скорочень викидів будуть направлятися в адаптаційний фонд, а покупець отримає лише 98% одиниць скорочення.

А от що найбільше турбує Україну - передача в адаптаційний фонд 2% квот в рамках міжнародної торгівлі квотами. Теоретично, ці 2% квот знову ж таки повинні передаватися покупцем, але, можливо, покупці будуть просити зменшену ціну.

На думку екологічних організацій, відхилення урядом України пропозиції по розширенню адаптаційного фонду за рахунок міжнародної системи торгівлі квотами не сприяє домовленості та прогресу на переговорах:

- По-перше, кошти, які підуть в адаптаційний фонд не повинні розглядатися як втрачений прибуток України. Це кошти західних країн.
- По-друге, Україна отримала свої квоти не за рахунок цілеспрямованої політики уряду на зниження викидів парникових газів, а за рахунок реструктуризації економіки. Зобов'язання, взяте за Кіотським протоколом, було лише показовим кроком. Якби Кіотського протоколу не було, ситуація в країні була б такою ж.
- По-третє, Україна також несе певну відповідальність перед світовою спільнотою за негативні наслідки від зміни клімату. За обсягом фактичних викидів на 2007 рік Україна входить в двадцятку найбільших забруднювачів планети парниковими газами. Відповідно, з морально-етичної точки зору Україна повинна сприяти заходам адаптації в країнах, що найбільше постраждають.
- Крім того, до цього часу не відомо, куди витрачаються кошти, які надходять від міжнародної торгівлі квотами і яку екологічну вигоду від такого механізму має Україна, оскільки реального звітування, поширення відповідної інформації не відбувається.

Пропозиції по роботі Уряду України щодо національної та міжнародної політики зі зміни клімату на 2010 рік

- Проведення Парламентських слухань з оглядом Національної та міжнародної політики України зі зміни клімату;
- Завершення роботи по формуванню Національної стратегії України по скороченню викидів парникових газів;
- Перегляд існуючих стратегій розвитку основних секторів економіки щодо врахування в них проблеми зміни клімату та необхідність скорочення викидів;
- Прийняття постанови Кабінету Міністрів про національне зобов'язання на скорочення викидів до 2020 року та, відповідно, підготовка плану роботи в різних секторах економіки для досягнення поставленої мети;
- Широке залучення членів МВК до підготовки та імплементації національної та міжнародної політики зі зміни клімату України; забезпечення проведення регулярних зустрічей МВК;
- Забезпечення участі громадськості у прийнятті рішень;
- Забезпечення доступу до інформації про продаж квот і витрачення коштів та досягнуті скорочення викидів.